Він прибився до нас посеред зими.

Вийшов я вранці з хати, а він стоїть у дворі біля криниці. Стоїть і дивиться на мене так, наче хоче щось сказати. Великий, кудлатий, з сумними очима.

Де він раніше жив — не знаю. Навіть не віриться, що в нього був господар. Бо якби був, то хіба собака від нього пішов би? Всі ж знають, які віддані собаки господарям.

Я заговорив до нього, але він, звичайно, мовчав.

Намагався підійти, але як тільки рушив, собака відбігав аж до воріт. Стояв там і повискував нетерпляче. Може, просив їсти?

Я заскочив до хати. Одрізав окраєць хліба, старанно намазав його маслом, ще й цукром притрусив. Поспішав, бо боявся, що собака вже втік з нашого двору.

Але він знову стояв під криницею і дивився на хліб у моїх руках. Повискував і дряпав передніми лапами лід, що понамерзав довкіл криниці.

— На! На! — погукав я, та собака з місця не рушив.

Тільки ще голосніше повискував і то піднімав, то опускав голову.

Я ступив до нього, але він кинувся до воріт.

— І в кого це ти такий полохливий удався? — запитав я ображено.— І чого б оце боятися?

Собака стояв під воротами і незмигно дивився на хліб у мене в руках.

Поклав хліб на сніг коло порога й одійшов до повітки.

Собака кинувся до нього й одразу проковтнув, навіть ні разу не жуйнувши. І відразу ж одним стрибком одлетів до криниці.

Сів на хвіст і дивився на мене так, начеб того хліба зовсім не було.

Я зрозумів, що він дуже голодний.

Приніс хліба ще.

До себе собака знову не підпустив. Як тільки ступав до нього хоч крок, він прожогом кидався аж за ворота.

Як і того разу, поклав хліб коло порога й одійшов до повітки.

Собака стрибнув до нього, враз проковтнув і одбіг назад до криниці.

Я говорив до нього. Казав, що даремно він мене боїться, що нічого поганого йому не зроблю, що може до нас приходити скільки завгодно — я завжди його годуватиму.

Собака лежав на животі, витягнувши передні лапи, й слухав. Вже навіть хвостом помахував позад себе.

Рипнули двері, і на порозі забряжчала відрами мати — йшла по воду.

— О, що за проява? — запитала, побачивши собаку.— Звідкіля це він тут узявся?

— Забіг до нас. Їсти хоче.

— Дав йому що-небудь?

— Дав хліба з маслом.

— От і добре. Вважай, що ти вже з ним познайомився.

— Познайомився? Я навіть не знаю, як його звати...

— То назви якось.

Мати рушила з відрами до криниці — собака кулею вилетів за ворота.

— Ох, який страхопуд! — сказала мати, крутячи корбу.

Я допоміг їй перелити воду з відра у відро, але нести його мати знову мені не дала:

— Малий ще, підірвешся.

Хотів лишитися надворі, але вона суворо сказала:

— Ану до хати. Мороз який — застудишся.

Оглянувся до воріт на собаку. Він знову прохально дивився на мене.

— Можна, я ще винесу собаці хліба й одразу піду до хати?

— Можна, тільки одна нога — тут, друга — там. Бо завтра зовсім не випущу. Ясно?

— Та ясно,— невдоволено сказав я.

Але з матір'ю не посперечаєшся. Як пообіцяла, так і зробить. Я вже те добре знаю. Спробуй не послухатися — не раз пошкодуєш.

З великим шматком хліба став на порозі — собака навіть рушив до мене від воріт. Підійшов до криниці. Став і замахав хвостом.

— Ну, йди сюди, йди, не бійся!

Але до мене не йшов. Хоч йому, мабуть, і хотілося підійти. Інакше так мирно не дивився б.

Кинув йому хліб. Він піймав на льоту й зубами клацнув. Оце спритний!

Вийшла мати і суворо запитала:

— То ми як з тобою домовилися?

Нічого не вдієш — треба йти в хату.

Оглянувся на собаку — він розгублено дивився на мене. І знову повискував, хвостом помахував.

Лише наступного дня мати випустила мене надвір.

Тільки відчинив двері, а собака вже тут. Сидить під криницею й запитливо дивиться. Я вже думав, що він пішов од нас і ніколи не прийде. Бо хіба мало в які двори забігає, наш міг і не запам'ятати. А він — запам'ятав.

Виніс йому хліба, хотів покласти й одійти, а він — до мене. Я з несподіванки аж розгубився: що це з ним сталося?

Собака сів переді мною і, задерши голову, дивився мені прямо в очі.

І хвостом сніг промітав.

— Не голодний він,— почув я позаду материн голос.— Уже погодувала його, погодувала твого пса.

— Хіба він мій?

— А чий же? Твій, якщо до нас прибився. Тепер твій. Бач, сам вибрав господаря.

Отак і став у нас він жити.

Думали-думали з матір'ю, як його назвати, і надумали: хай буде Кудлай. Ніяке інше ім'я йому не підходить.

Він швидко звик до свого імені і став відгукуватися на нього.

Я вже й не уявляю, як ми раніше без собаки могли жити.

І такого собаки, як мій Кудлай, мабуть, не знайти ніде.

Такі гарні й розумні тільки в кіно бувають.